

Inleiding

Op 27 november 2005 vond aan de Facultés Universitaires Notre-Dame de la Paix een colloquium van de *Association des néerlandistes de Belgique francophone* (www.anbf.be) plaats, met als thema *De neerlandistiek in het digitale tijdperk*. Dit jaarboek - het vijfde nummer in de reeks *n/f* - bevat vijf aangevulde en herwerkte bijdragen uit dit colloquium over de rol van de informatie- en communicatietechnologie (ICT) binnen evenveel deeldomeinen van de neerlandistiek. De eerste drie artikelen gaan over ICT en toegepaste taalwetenschap in de brede zin van de term: de lexicografie (H. van der Vliet), het leren van het Nederlands als vreemde taal (J. Vanparys) en de vertaalkunde (C. Henn). Binnen deze domeinen liggen de pioniersjaren van ICT al enige tijd achter de rug. De bijdragen over toegepaste taalwetenschap kunnen dus beschouwd worden als een momentopname binnen een continuüm waarvan het beginpunt zich enkele tientallen jaren geleden situeert en dat verder evolueert, dankzij de kruisbestuiving tussen nieuwe inzichten binnen de betreffende deeldomeinen en de technologische vooruitgang. De laatste twee artikelen gaan over onderwerpen die minder spontaan met ICT geassocieerd worden, namelijk de literatuurstudie (C. Klapwijk) en interculturele communicatie (Ch. van Baalen). Men kan verheugd zijn dat ook deze culturele deeldomeinen uitgebreid aan bod komen in deze bundel.

Hoe is het nu gesteld met de neerlandistiek in het digitale tijdperk? Op het einde van de twintigste eeuw stond het vakgebied, wat de inzet van ICT betreft, nog in de kinderschoenen, aldus M. Hüning: “Zo heel erg ver zijn we in de neerlandistiek nog niet op de weg naar een digitale informatiemaatschappij. [...] Er worden nu de eerste, voorzichtige stappen gedaan in de richting van een digitalisering van informatie” (Hüning 1996: 11). “De neerlandici gaan digitaal! ’t Gaat alleen wat traag allemaal ...”, verzuchtte Th. Meder (1997: 33). In het jaar van de eeuwwisseling klonk Hüning al wat optimistischer: “het lijkt erop dat dit langzamerhand verandert” (2000: 1). Luttele jaren later was het hek volledig van de dam: zowel kwantitatief als kwalitatief was de digitale neerlandistiek er ondertussen sterk op vooruitgegaan, zo stelt Hüning (2004) vast.

Dat de digitale neerlandistiek de jaren van de puberteit voorbij is, blijkt ook uit deze bundel. De neerlandicus die uit schrik voor allerlei onbegrijpelijke informaticatermen aarzelt dit boek door te nemen, kan alvast gerustgesteld worden. ICT-vakjargon zult u hier nauwelijks aantreffen, een verklarende woordenlijst is niet nodig geweest. De auteurs zijn in de

eerste plaats neerlandici die de technologie aanwenden voor hun neerlandistische doeleinden. Dat zij erin slagen over digitale onderwerpen te schrijven zonder cryptische digi-taal te gebruiken, duidt aan dat de technologie een alledaags middel geworden is en geen doel op zich meer is. Het is ooit anders geweest.

Een andere aanduiding is het feit dat de obsessieve vraag naar de toegevoegde waarde van ICT uit de voorgrond verdwenen is. Vroeger begon men zijn betoog steevast als volgt:

“Het gebruik van nieuwe media lijkt me alleen zinvol wanneer ze een meerwaarde hebben ten opzichte van de bestaande. De tekstverwerker biedt duidelijke voordelen vergeleken bij de schrijfmachine. Maar wat is de meerwaarde van een cd-rom vergeleken met een boek? Wat is het voordeel van het aanbieden van informatie via internet? Waarom zou ik een tekst op het beeldscherm lezen als ik (ook) een papieren versie kan krijgen?” (Hüning 1996: 1).

In deze bundel komt de vraag naar de meerwaarde van ICT nog slechts sporadisch aan bod, wat erop wijst dat we de digitale mogelijkheden en beperkingen nu beter kennen en erkennen, dat we de mogelijkheden beter benutten en dat we de beperkingen ook aanvaarden. De media die tien jaar geleden nog als “nieuw” bestempeld werden, zijn nu doodgewone instrumenten die we spontaan gebruiken wanneer dat nuttig is en links laten liggen wanneer het zonder computer even goed of beter kan.

De vijf artikelen in deze bundel vormen, samen genomen, een aardige steekproef van de huidige stand van zaken binnen de digitale neerlandistiek. Het voordeel van deze beperking is dat de onderwerpen diep uitgespit kunnen worden. Wie het graag wat breder ziet, kan terecht bij een aantal overzichtsartikelen, zoals die van Fuchs & Winkels (1998), Hüning (1996, 2000, 2004), Mourits & Vaessens (1997) en Meder (1997).

Tot slot een woord van dank. Eerst en vooral aan het bestuur van de ANBF, dat me de kans geboden heeft het colloquium te organiseren en de redactie van deze *n/f* 5 te verzorgen. De vereniging levert een grote inspanning om actoren uit diverse deeldomeinen van de neerlandistiek bij elkaar te brengen. Mijn activiteiten voor de ANBF van de voorbije maanden hebben me ertoe genoopt over de muren van mijn eigen kleine tuintje heen te kijken en daarbij heb ik kunnen vaststellen dat er bij de burens zeer interessante ontwikkelingen aan de gang zijn.

Bij het samenstellen van deze bundel heb ik enkele keren een beroep gedaan op de dienst taaladvies van taalunieversum.org. Daar heb ik telkens een prompt, helder en duidelijk omkleed antwoord gekregen. De naam of namen van de taaladviseur(s) ken ik niet. Daarom dank ik hen op anonieme wijze – een beperking van het internet waar ik me met tegenzin bij neerleg ...

Johan Vanparys
juli 2005

Bibliografie

- FUCHS, S. & R. WINKELS (1999) "Niederländisch im Internet. Versuch einer kritischen Bestandsaufnahme", *Nachbar Niederländisch* 13/1-2, 66-88.
- HÜNING, M. (1996) "Het digitale tijdperk - ook voor neerlandici?" *Neerlandica extra muros* 34/3, 1-12.
- HÜNING, M. (2000) "Wegwijs op Internet. Die zoekt, die vindt (of ook niet)", *Neerlandica extra muros* 38/1, 1-9.
- HÜNING, M. (2004) "Taal gaat digitaal. Neerlandistiek op het internet", *Ons Erfdeel* 2004/1, 91-96.
- MEDER, T. (1997) "De neerlandici gaan digitaal! 't Gaat alleen wat traag allemaal ..." *Neerlandica extra muros* 35/1, 33-46.
- MOURITS, B & T. VAESSENS (1997) "This game is shareware. Internet en de letterkundige neerlandistiek", *Nederlandse letterkunde* 2/1, 75-84.